

**MUHASHO WA PFUNZO WA GAUTENG
MULINGO WA TSHITIFIKHEITI TSHA MATIRIKI**

**TSHIVENDA LUAMBO LWA DAMUNI
GIREIDI YA NTHA
(Bammbiri la u ranga)**

**KHETHEKANYO YA A
THOLOKANYONDIVHO**

MBUDZISO 1

- 1.1 Thoho inwe na inwe ndi yone arali i tshi yelana na zwine mafhungo a amba zwone. (1)
- 1.2 Fuyu litswuku a li kundwi tshivhungu = Zwi amba uri naho tshithu tsha tou nakisa hani a tshi kundwi fhethu hune tsha solisea hone. (3)
- 1.3 Tsha vhuimo ha uvha mulanguli wa muhasho wonoyo. Izwi ri zwi khwathisa nga u Themba a vha a tshi lingedza nga nungo dzothe u tshuwisa avho muhulwane Vho- Mugagadeli nga u mu ela dzinangani uri vha nale mushumo ene a dzhene. (3)
- 1.4 Ndi ngauri o vha e na vhatikedzi vhanzhi afho mushumoni nahone vha Muzulu. Tshinwe hafhu ndi tsha uri Vho- Mugagadeli musi vha tshi da vho mu wana henefho mushumoni. (4)
- 1.5 Ndi ya uri naho wa ita vhukwila / tshandanguvhoni zwi do wanala zwa dovha zwa u dzhenisa khomboni. (Vhutali ho la mufhomi) (3)
- 1.6 Ee! Ngauri vho vha vha tshi vhengwa nga muthu munwe na munwe afho mushumoni (3)
- 1.7 Tshitokisini (2)
- 1.8 Ndi ngauri vho vha vha tshi vho diphina nahone hu khou ambiwa lupfumo. (1)
- 1.9
- 1.9.1 Tshandanguvhoni= Ndi u vha na vhukwila. U rengisela vhathu mushumo nga tshelede kana nga zwinwe-vho. (1)
- 1.9.2 Avha e na tshitavhili= Avha e na tshiedzisela. (1)
- 1.9.3 Ndalukanyo= Uvha na manwalo kana u funzea zwo teaho. Uvha na tshomedzo dzo teaho. (1)
- 1.9.4 Zwa sokou sea zwi tshi tanama= Hu si vhe na tshine tsha luga. (1)

- 1.9.5 U shela madi ntha ha tombo= U sokou di fhedzela tshifhinga. (1)
- 1.9.6 Dzhatsha= Khakhathi (1)
- 1.9.7 Vhaledzani nae= Vhathu vhane vha ima nae nahone vhane vha mu funa. (1)
- 1.9.8 La tou sala li mahagala shango la Halambani= Ha tou sala hu si na tshithu tshi no dina. (1)
- 1.9.9 Khaedu = thaidzo dzine vha tangana nadzo (1)
- 1.9.10 Vuvaho = sinaho (1)

[30]

KHETHEKANYO YA B SAMARI / MANWELEDZO

MBUDZISO 2

- Mafhungo ane a elana na o newaho khao. 1-4
- Muelo wa maipfi. 1-2
- Luambo lwo nwalwa nga maipfi afhio. 1-2
- Ndunzhe-ndunzhe ya mafhungo. 1.2

[10]

KHETHEKANYO YA C

MBUDZISO 3

LUAMBO

3.1

- 3.1.1 Lu^onwa. = Ma^otodzi o lu^onwa nga no^owa
- 3.1.2 Gumba = Gu^om^oba lo sina
- 3.1.3 Fhedza = o fhedza^o vhuswa
- 3.1.4 Shamba = Lufuno o fula shamba ntha ha muri (4x1=(4))

3.2

- 3.2.1 Mashudu o fhumula o tou ri duu!
- 3.2.2 O wela madini e kumvu!
- 3.2.3 Madi o tswuka o tou pilivhili! (3x1=(3))

3.3

- 3.3.1 Lufuno u nyala Maemu ngauri ha mu funi.
- 3.3.2 Muroho wo shelwaho nyala a u difhi.
- 3.3.3 Ndo vhona phukha ya nyala vhu^ogalaphukha i tshi khou shavha. (3x1=(3))

[10]

MBUDZISO 4

4.1

4.1.1 Dzula = Liiti=Munna o dzula fhasi.
Liitilitikedzi= U dzula a tshi rwa vhanwe.

4.1.2 Vhuya = Liiti= Vho vhuya mulovha.
Liitilitikedzi= Ndi do vhuya nda ni rwa.

4.1.3 Lala = Liiti= O lala ntha ha mmbete.
Liitilitikedzi=Musundwa u lala a tshi amba. (6)

4.2

4.2.1 Lufuno o humbela fola kha Maemu a mu tenda.

4.2.2 Vho mu fara nge a hoha mphasi. 2x1=(2)

4.3

4.3.1 Vho wisa dzibasa vha tshi shavha.

4.3.2 Lutendo u ri a nga da matshelo. 2x1=(2)

[10]

MBUDZISO 5

5.1

5.1.1 Ndo vhona khuhumulambo mulamboni wa hashu.

Khuhumulambo

Khuhu + Mulambo

Dzina + dzina

5.1.2 Ndwammbi o shavhela mulani.

Ndwa + mmbi

Dzina + litaluli. 2x2=(4)

5.2

5.2.1 Nwana wa Vho- Thanyani u tou vha shomo la muthannga.

5.2.2 Vhamusanda vho edela pfamoni yavho.

5.2.3 Lufuno u tou vha mbava ya muthannga, henefha hune a tou tswa a tswa na swigiri. 3x1=(3)

5.3

5.3.1 O swoga vhubudzi hawe.

5.3.2 Nwana o farwa nga mulisa.

5.3.3 Vho ya u bata matanari. 3x1=(3)

[10]

MBUDZISO 6

6.1

6.1.1 Vhatukana vho gonyela thungo ya thavhani.
Nga u shumisa mutshila -ni wo tumiwa kha dzina zwalo thavha.

Thavha + -ni = thavhani.

- 6.1.2 O mala musidzana wa Hamatsika.
 Nga u shumisa thangi ya Ha- khulwane yo tumana na dzina vhukuma. 2x2=(4)

Ha + Matsika = Hamatsika

6.2

- 6.2.1 Wa tshimbila na mbava na iwe u do vha mbava
 6.2.2 Zwithu zwe wa dijitela iwe mune u tea u zwi kondelela. 2x1=(2)

6.3

- 6.3.1 Tshiraba
 6.3.2 Dzanda 2x1=(2)

6.4

- 6.4.1 Tshisidzana
 6.4.2 Lusidzana 2x1=(2)
 [10]

MBUDZISO 7

- 7.1 Lutendo a ri: "Ndi nwana wa nnyi uyu"? Ene a ri: "Ndi wanga". (10)

- 7.2 Ndwammbi. Makhulu wawe vha mu fha munadzi wawe. Nangoho Vho- (10)
 Maemu ndi musadzisadzi wa mukomana wawe. [20]

GUMOFULU: 100